

Zitting 1982–1983

17 837

Wijziging van de Wet investeringsrekening en van enkele belastingwetten (afschaffing investeringstoelage voor grote projecten)

A

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING, ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Het onderhavige wetsontwerp heeft tot strekking de investeringstoelage voor grote projecten (GPT) in het kader van de Wet investeringsrekening (WIR) te beëindigen. Daartoe is besloten omdat de rond de toekenning van deze toeslag spelende Europeesrechtelijke problematiek het recht op de GPT voor individuele ondernemingen dermate onzeker maakt, dat niet langer in voldoende mate voldaan wordt aan de randvoorwaarden van doorzichtigheid en vooruitberekenbaarheid die aan de WIR gesteld worden. Voorts heeft de toetsing in de praktijk tot omvangrijke procedurele problemen geleid. Als gevolg van de onzekerheid en de procedurele problematiek kan de GPT geen effectieve rol spelen bij de investeringsbeslissing ter zake van een groot project en voldoet de toeslag niet als stimulerings- en acquisitie-instrument.

De met het beëindigen van de GPT vrijkomende middelen worden binnen de WIR aangewend bij de financiering van het pakket van maatregelen dat in de regeringsverklaring van 15 november 1981 is aangekondigd. Hierop is reeds ingegaan bij de behandeling van de begroting van het Fonds Investeringsrekening voor het jaar 1982 (Handelingen Tweede Kamer, 1981–1982, blz. 2283–2324, 2355–2450).

2. Europeesrechtelijke problematiek

Op grond van de Europeesrechtelijke regels met betrekking tot het door de lid-staten te voeren steunbeleid is het WIR-instrument destijds aan de Europese Commissie voorgelegd. Het daarna gevoerde overleg met de Commissie heeft toen tot een aantal wijzigingen geleid, welke nagenoeg geheel betrekking hadden op het regionale instrumentarium in de WIR (kamerstukken Tweede Kamer, zitting 1977–1978, 14 377, nrs. 12 en 13). Nadat de ontwerp-regeling aldus herzien was, heeft de Commissie zich akkoord verklaard met het gehele

WIR-instrument, zij het dat daarbij enkele voorwaarden werden gesteld.

Als een van de voorwaarden stelde de Commissie de eis dat ieder voor de GPT in aanmerking komend project vooraf bij de Commissie gemeld dient te worden ter toetsing aan artikel 92 van het EEG-verdrag. Op basis van het eerder genoemde overleg leefde de verwachting dat de toekenning van de GPT doorgaans niet op grote problemen zou stuiten (kamerstukken Tweede Kamer, zitting 1977–1978, 14 377, nr. 9, blz. 59 e.v.). In de praktijk echter heeft het in Brussel ten aanzien van de GPT gevoerde beleid een ander beeld te zien gegeven. De onderstaande tabel geeft daar een overzicht van.

Tabel I. Overzicht ingediende opgaven tot 1 januari 1982

Jaar van indiening	1978	1979	1980	1981	Totaal
Totaal ingediend	17	25	12	18	72
Ingetrokken	0	2	1	0	3
Voorgelegd aan: Europese Commissie waarvan:	17	23	9	5	54
– nog in beraad	0	0	0	3	3
– positief beschikt	12	16	8	2	38
– negatief beschikt	5	7	0	0	12
– procedure EEG- verdrag nog lopende	0	0	1	0	1
Na goedkeuring Commissie:					
– afgehandeld door de Dienst Inves- teringsrekening	9	14	3	0	26
– nog lopende projecten	3	2	5	2	12

De bovenstaande tabel laat zien dat, hoewel op het merendeel van de tot 1 januari 1982 aan de Europese Commissie voorgelegde projecten positief beschikt werd, de GPT toch in aanmerkelijke mate op Brusselse bezwaren is gestuit. Met name in de industriële sector is ten aanzien van bijna tweederde van het aantal voorgelegde projecten negatief beschikt. De twaalf door de Commissie afgewezen projecten betroffen alle projecten in de industriële sector. Met deze projecten waren naar schatting, volgens de opgaven van de betrokken ondernemingen, in totaal circa 8750 arbeidsplaatsen gemoeid bij een totaal investeringsbedrag in de orde van grootte van f 2 mld. Uit een vergelijking met tabel III blijkt dat het belang in termen van investerings- en arbeidsplaatsen van de 12 projecten waarop door de Europese Commissie negatief werd beschikt te vergelijken is met dat van de 26 afgehandelde projecten. Juist van de afgekeurde projecten mocht, door aard en omvang van die projecten, het gunstige uitstralings-effect verwacht worden waarop de GPT gericht is. Het betrof hier immers omvangrijke industriële projecten.

Niet alleen het eindresultaat van de toetsing door de Europese Commissie van grote projecten was teleurstellend, ook de toetsingsprocedure zelf is in de praktijk tegengevallen. Bij vrijwel alle aangemelde projecten is tijdrovend overleg tussen alle betrokkenen nodig geweest en is uitgebreide correspondentie gevoerd over voor Brussel belangrijke aspecten van de projecten. Van de vlote afhandeling van projecten, waarop bij de start werd gehoopt, is doorgaans geen sprake geweest.

Bovenstaande ervaringen brengen ons tot de slotsom dat door de onzekerheden en de procedurele problematiek waarmee de toekenning van de GPT, met name in de zo belangrijke industriële sector, is omgeven, de GPT de haar toegegedachte functie niet vervult. Ondernemers kunnen hun investeringsbeleid niet afstemmen op een onzeker instrument.

De onverwachte problemen waarop de toekenning van de GPT in de praktijk is gestuit, hebben reeds in een vroeg stadium tot contacten met de diensten van de Europese Commissie geleid, omdat ook daar deze problematiek als knellend werd ervaren. Het overleg met de Commissie heeft echter geen beleidsmatig acceptabel en werkbaar alternatief voor de GPT opgeleverd.

In de nu gerezen situatie kan naar onze mening geen andere conclusie getrokken worden dan dat de GPT dient te vervallen.

3. Overzicht van goedgekeurde projecten

De onderstaande tabellen geven, vanuit verschillende invalshoeken, een inzicht in de tot 1 januari 1982

Tabel II. Verdeling van goedgekeurde projecten over de provincies naar aantal arbeidsplaatsen en investeringsommen

Provincies	Aantal projecten	Aantal arbeidspl.	Investeringsommen in mln. gld.
Groningen	1	145	f 214,7
Gelderland ¹	4	957	f 271,4
Utrecht	2	742	f 107,3
Noord-Holland	8	4 167	f 787,6
Zuid-Holland	5	2 720	f 890,3
Noord-Brabant	5	1 078	f 235,5
Limburg	1	607	f 52,3
Totaal	26	10 416	f 2559,1

¹ Incl. Flevoland.

Tabel III. Verdeling van goedgekeurde projecten over drie sectoren naar aantal arbeidsplaatsen en investeringsommen

Sector	Aantal projecten	Aantal arbeidspl.	Investeringsommen in mln. gld.
Landbouw en agrarische verwerking	5	862	f 290,3
Industrie	7	3 352	f 1273,4
Handel en diensten	14	6 202	f 995,4
Totaal	26	10 416	f 2559,1

4. Budgettaire aspecten

De met het beëindigen van de GPT structureel vrijvallende middelen van f 50 mln. per jaar, worden aangewend bij de financiering van het in de inleiding van deze memorie bedoelde pakket van maatregelen. Aangezien de afwikkeling van lopende projecten enige tijd vergt, wordt deze besparing pas na enkele jaren bereikt.

In 1982 zal de vermindering van uitgaven op transactiebasis naar verwachting f 20 mln. bedragen en in 1983 naar verwachting f 30 mln. De besparingen nemen daarna jaarlijks met circa f 5 mln. toe totdat het niveau van f 50 mln. is bereikt.

door de Europese Commissie aanvaardde toekenningen van de GPT. In de jaarlijks rond Prinsjesdag krachtens artikel 26 van de Wet investeringsrekening aan beide Kamers der Staten-Generaal over te leggen verslagen omtrent het functioneren van de WIR, zal de afwikkeling van de thans nog lopende projecten aan de orde komen.

Overzicht van de financiële gevolgen voor de Rijksbegroting

1. Omschrijving van het voorstel afschaffing toeslag voor grote projecten (GPT)
2. Beoogde datum van inwerkingtreding/ datum indiening Tweede Kamer

Financiële gevolgen voor de rijksbegroting (in miljoenen gulden)	Begrotingsjaar X (laatst ingediende begroting)	Meerjarenramingen			
		(jaar X + 1)	(jaar X + 2)	(jaar X + 3)	(jaar X + 4)
<i>Uitgaven</i>					
1.1.	45	35	25	15	10
1.2. Specificatie e.v.	.....	.....	.....	.....	.....
2. Totaal	45	35	25	15	10
3. Reeds opgenomen in begroting en in meerjarenramingen	50	50	50	50	50
4. Verlaging t.o.v. begroting en meerjarenramingen	5	15	25	35	40
<i>Ontvangsten</i>					
1.1.	.....	.....	.....	.....	.....
1.2. Specificatie e.v.	.....	.....	.....	.....	.....
2. Totaal	.....	.....	.....	.....	.....
3. Reeds opgenomen in begroting en in meerjarenramingen	.....	.....	.....	.....	.....
4. Verhoging/verlaging t.o.v. begroting en meerjarenramingen	.....	.....	.....	.....	.....

Toelichting op de raming

De begroting van het Fonds Investeringsrekening voor 1982 wordt in bovenstaande zin aangepast. Een daartoe strekkend wetsontwerp is door de MR aanvaard.

Compensatie

Prestatiegegevens

